
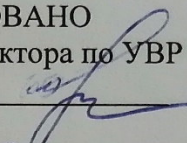
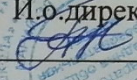
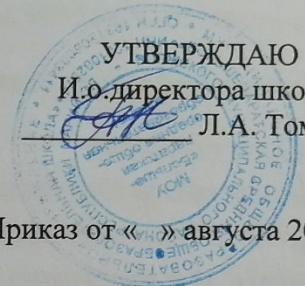

Муниципальное общеобразовательное учреждение «Большепаратская средняя общеобразовательная школа»

РАССМОТРЕНО
на заседании ШМО
Протокол №1
Руководитель ШМО

от «10» августа 2021 г.

СОГЛАСОВАНО
Заместитель директора по УВР
Гаврилова О.Ю.
10 сентября
« 10 » августа 2021 г.

УТВЕРЖДАЮ
И.о. директора школы
Л.А. Томцева
Приказ от « 10 » августа 2021 г. №

Рабочая программа

Наименование учебного предмета Марийский язык

Класс 9 класс

Учитель Николаева Татьяна Николаевна

Срок реализации программы, учебный год 2020-2021

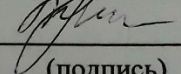
Количество часов по учебному плану всего 53 часов в год; в неделю 1,5 часа

Планирование составлено на основе Примерной программы по марийскому языку для основной школы, авторы В.В. Кузнецов, Н. В., Кузнецова, Н.Д.Ильина рекомендованной Министерством образования Республики Марий Эл, Йошкар-Ола, Марий тунуктыш институт, 2015 год

(название, автор, год издания, кем рекомендовано)

Учебник В.В. Кузнецова, Н.В. Кузнецова. Марий йылме. Индешымше класслан учебник, Йошкар-Ола, Марий книга савыктыш

(название, автор, год издания, кем рекомендовано)

Рабочую программу составил (а) Николаева Т.Н.
(подпись) (расшифровка подписи)

Умылгарен возымаш.

Марий йылме школышто – ушан-чолга у тукумым куштымо ўшанле йон.

Марий йылме дене туныктымаш пашам кыдалаш школлаш лукмо шинчымаш стандартым, Марий образовательный учрежденийын кугыжаныш концепцийжым, Татарстан Республикын базисный 2010 ийын, этнокультурный компонентан учебный план-влакым, кугыжаныш доктринам, методикын йодмыжым шотыш налын пашам ыштыман.

Марий йылме школышто суапле шонымаш дене тунемалтеш:

- йылмым икте-весе дене кылым кучымо, ваш-ваш умылымо эн сай йон семын аклен, илыш-йўлаште, тунеммаште да ончыклык пашаште тудын дене пайдаленен моштышо у тукумым кушташ;
- тидлан верч йылмын тўн закон дене правилже-влак нерген пенгыде шинчымашым пуаш;
- марий калыкын культуржо дене палдарен, тудын сенымашыжым тўзатен шукемден моштышо тукумым кушташ; тудо шочмо калыкын поро койыш-шоктыш да илыш-йўла ойыртемжым арален кодаш да шке ўмыр-пўрымашыштыже умбакыже шуяш ямде лийшаш.

Паша икте почеш весе ешаралтынак лектеш. Нунын коклаште поснак кўлешанже тыгай:

- йылмын сэралжым (сылнештыраме йенжым) палаш да кучылт мошташ;
- эн ончычак кутырымо йылмым лывырташ.

Текстым шкевуя чонымо годым кум тўн сомыл чак кылдалтшаш:

- мом каласаш шонымо возышо-ойлышо енлан шканжат, молыланат раш лийже;
- текст логико-композиционный могырым чаткан ышталтше (ик ужаш весе дене кылдалтше, ик шонымаш гыч весе курылтде длектын шогыжо);
- йылме лывырге, чын да ару лийже.

9 классыште тўн шотышто пунктуаций тунемалтыт: мужыралтше кыдежан ойлончо, ушалтше кыдежан ойлончо да т.м.

Марий йылме дене 9 класслан ямдылыме паша программе йылме дене пуышаш образований стандарт негызеш ышталтын. Программын тун шонымашыже – йочалан пышаш шинчымаш кукшытым палемдаш, туныктышын пашажым мыняр-гынат куштылемдаш.

Паша программе тыгай ужаш-влак гоч шога:

- Марий йылме предметым тунемме тун содержаниям.
- Тунемме ий мучаште йоча мом палышаш да ыштен моштышаш.

- Туныктымашын цельже.
- Тунемме предметын школ планыште верже.
- Тунемшаш материалым шагат шот дене шеледымаш.
- Тергыме, йылме лывыртыме да монгысо паша-влакын ойыртемашт.
- Туныктыммо годым энэртышаш тун книга
- Урок шот дене тематический планирований
- Туныктыммо годым кучылтшаш материал.

Туныктымашын цельже.

9 классыште марий йылмым туныктымашын тун цельже семын изирак класс-влаклан ончыктыммо шонымаш-шамычак кодыт.

Тиде: - йочан *культуроведческий компетенцийжым* вияндаш, вес семын каласаш гын, шочмо йылмым йораташ туныкташ, тудын поян да сорал улмыжым шижаш полшаш; йылмым путынь культурын ик ужашыж семын шижаш туныкташ, тудым калыкын морально-этический нормыжо-влакым йоча чоныш сайын шындарен кертше вий семын ончыкташ;

- айдеме кугу кукшытыш шуын огеш , тудо ен дене мутланен, весе-шамыч дене келшен илышаш. Тидланже ойым чонен моштымаш

кулеш, кучылтмо шомак-влакымат эскерыман. Тыгеже, йылме закон-шамычым сайын палыман, фразеологический ойсавыртышлам

шотлан коден каласыман, турло мутерлашкат ончыктыман. Тыгай паша дене йочан йылме да *лингвистический компетенцийже* виянеш.

- йолташ-влак ончылно шонымашым радамлен ойлаш, енлан чын улмым ушандарен каласаш туныкташ, кулеш годым ойым вес

кусараш але вес енын мутышкыжо пураш *коммуникативный компетенцийым* вияндымаш полша.

Урок рада		Урокын темыже 9 класс Марий йылме	Урокын типше	Пуышаш шинчымаш	Йоча мом ыштышаш
1.		Марий йылмым шымлыше-влак	У шинчымашым налме урок	Марий йылме – виян шогышо йылме. Кызытсе йылмыште лийын шогышо вашталтыш-влак. Кызыт марий йылмым шымлыше шанчыен-шамыч.	6-8 классыште тунемме шанчыен- влакын кучык биографийыштым палышаш. Шымлыше-шамычын йылмым арален кодымаште суапле пашашт нерген умылтарен кертшаш.
2-4.		8 классыште тунеммым ушештарымаш	Ушештарымаш урок	Кок да ик составан тыглай ойлончо. Ойыралтше членан да икгай членан ойлончылаште чарналтыш пале-влакым шындымаш. Тунемме чыла теме-шамычым ойышто кучылтмаш.	Кок да ик составан тыглай ойлончын лиймыже, ик сотавап ойлончым ойыркалышаш. Ойыралтше членан да икгай членан ойлончым лончылышаш.
5.		Кыдежан ойлончо нерген умылымаш.	Комбинированный урок	Кыдежан ойлончо нерген ончыч тунеммым ушештарыман. Ушем мутан ушем мутдымо да турло йон дене кылдалтше кыдежан ойлончо-шамыч. Кыдежан ойлончо-влакым ойышто кучылтмаш.	Кыдежан ойлончо нерген 5 классыште тунемме материалым палышаш. Кыдежан ойлончо-влакын ужашлаштым ойырышаш; кылдалтме йоныштым ончыктышаш
6.		Кыдежан ойлончын тѳрл ^о лиймыже.		Кыдежан ойлончо нерген ончыч тунеммым ушештарыман. Ушем мутан ушем мутдымо да турло йон дене кылдалтше кыдежан ойлончо-шамыч. Кыдежан ойлончо-влакым ойышто кучылтмаш.	Кыдежан ойлончо нерген 5 классыште тунемме материалым палышаш. Кыдежан ойлончо-влакын ужашлаштым ойырышаш; кылдалтме йоныштым ончыктышаш
7-8.		<i>Й.Л.И.Ямбердовын «Корамасыште эр» сфретше почеш сочинений.</i>	Йылме лывыртыме паша. Сылнымутан текстым чонаш.	Морально-этический темылан шкегыч текстым чонымаш.	Туныктышын ойырен налме илышыште вашлиялтше торсыр почеш шонкалымашан сылнымутан текстым чонышаш. Возымо годым тыглай ойлончо нерген пален налме шинчымашым кучылтшаш.
9.		Мужыран кыдежан ойлончо нерген	У шинчымашым налме урок	Мужыралтше кыдежан ойлончо нерген умылымаш. Тыглай ойлончо-влакым	Ушем мутан, ушем мутдымо да турло йон дене кылдалтше кыдежан ойлончо-

			умылымаш.		ушышо, ойырышо да ваштарешлыше ушем мут-шамыч. ойлончын чоналтмыже да шкегыч ойышто кучылтмаш.	влакын лиймышт, нунын каласышаш шонымаш дене кылдалт-мышт. Тунемме теме дене материялым вес книгаште кычал мушаш.
10-11.			Мужыралтше кыдежан ойлончышто чарналтыш палым шындымаш.	У шинчымашым налме урок	Мужыралтше кыдежан ойлончышто чарналтыш палым шындымаш да келшыше ойсем дене лудмаш. Икгай членан ойлончо деч ойырен моштымаш.	Ушышо ушем мутан мужыралтше кыдежан ойлончым чоналтме могырым рашемден кертшаш, нуным лончылышаш.
12.			Мужыралтше кыдежан ойлончым синтаксически лончылымаш.	У шинчымашым налме урок	Мужыралтше кыдежан ойлончым синтаксически лончылымаш.	Мужыралтше кыдежан ойлончын моло кыдежан ойлончо деч ойыртежым палышаш.
13.			Контрольный диктант № 1.	Шинчымашым тергыме урок	Мужыралтше кыдежан ойлончо нерген налме шинчымашым тергымаш	Лудмо почеш текстым возышаш, туземме теме почеш грамматический пашам шуктышаш.
14.			Йо%ылыш дене паша.	Шинчымашым тергыме урок	Диктантыш пуртымо йонылыш-влаклан правилым ушештарен лекташ, чын возымо навикым пенгыдемдаш.	Ойлончо-влак дене пашам ыштен, турло правил-влакым ушештараш.
15.			Ушалтше кыдежан ойлончо нерген умылымаш.	У шинчымашым налме урок	Ушалтше кыдежан ойлончо нерген умылымаш, схеме дене ончыктымаш, мутланыме годым ойышто кучылтмаш.	Ушалтше кыдежан ойлончышто тун да кудынь ужаш-влакым пален моштышаш, указательный мутым ончыктышаш, схемым ыштышаш.
16.			Кудынь ужаш-влакын тѣрл° лиймышт. Рашемдыше кудынь ужаш.	У шинчымашым налме урок	Ушалтше кыдежан ойлончышто кудынь ужашын турло лиймыже, синтаксически лончылымаш.	Тун гыч кудынь ужашыш йодышым шындымаш, йодыш почеш кудынь ужашын могай улмыжым каласен кертшаш.
17.			Умылтарыше кудынь ужаш.	У шинчымашым налме урок	Умылтарыше кудынь ужашан ушалтше кыдежан ойлончым синтаксически лончылымаш	Ушалтше кыдежан ойлончын ужашыже-влакым лончылымаш, схемым ыштымаш. Рашемдыше кудынь ужашан ойлончым член дене лончылымаш.
18-			Умландарыше	У шинчымашым	Умландарыше кудынь ужашым тыглай	Ушалтше кыдежан ойлончын

19.			кудынь ужаш.	налме урок	ойлончысо умландарыше член-влакын значенийышт дене кучылтмаш. Тун ужашыште лийын кертше указательный мут-влак.	ужашыже-влакым лончылымаш; схемым ыштымаш. Тун гыч кудынь ужашлан йодышым шындымаш.
20-21.			Ушалтше кыдежан ойлончим чонен да кучылт моштымаш	Шинчымашым тергыме урок		Ушалтше кыдежан ойлончын ужашыже-влакым лончылымаш; схемым ыштымаш. Тун гыч кудынь ужашлан йодышым шындымаш.
22-23.			<i>Й.Л. Изложений.</i>	Йылме лывыртыме паша. Сылнымутан текстым чонаш.	Текстын темыже, тун шонымашыже, микротеме-влак. Текстлан планым чонымаш.	Текстын темыж ден тун шонымашыжым рашемдышаш; микротеме-влакым ончыктышаш; планым чонышаш; мут-влакын лексический значенийыштым умылышаш; проблемный йодыш-влак почеш шонкалышаш.
24.			Икмыняр кудынь ужашан ушалтше кыдежан ойлончо.	У шинчымашым налме урок	Икмыняр кудынь ужашан ушалтше кыдежан ойлончын турло лиймыже. Чарналтыш палым шындымаш, чонен да кучылт моштымаш.	Мужыралтше да ушалтше кыдежан ойлончо-влакын икгайлыкыш да ойыртемьшт. Лончылен моштымаш, схемым ыштен керташ
25-26.			Икмыняр кудынь ужашан кыдежан ойлончим чо%оен да кучылт моштымаш.	Шинчымашым тергыме урок	Икмыняр кудынь ужашан ушалтше кыдежан ойлончын турло лиймыже. Чарналтыш палым шындымаш, чонен да кучылт моштымаш.	Мужыралтше да ушалтше кыдежан ойлончо-влакын икгайлыкыш да ойыртемьшт. Лончылен моштымаш, схемым ыштен керташ
27.			Контрольный диктант № 2.	Шинчымашым тергыме урок	Икмыняр кудынь кыдежан ойлончо нерген налме шинчымашым тергымаш	Лудмо почеш текстым возышаш, тунемме теме почеш грамматический пашам шуктышаш.
28.			Йонылыш дене паша	Шинчымашым тергыме урок	Диктантыш пуртымо йонылыш-влаклан правилым ушештарен лекташ, чын возымо навыкым пенгыдемдаш.	Ойлончо-влак дене пашам ыштен, турло правил-влакым ушештараш.
29.			<i>Ушем мутдымо кыдежан ойлончо нерген умылымаш.</i>	У шинчымашым налме урок	Ушем мутдымо кыдежан ойлончо нерген умылымаш.	Ушем мутдымо кыдежан ойлончим да тудын ойыртеме-шамычым пален моштышаш.

30.			Ушем мутдымо кыдежан ойлончышто запятой ден точкан запятойым шынден моштымаш.	У шинчымашым налме урок	Ушем мутдымо ойлончын ужашлаж коклаште запятой ден точко запятойым шындымаш. Шке гыч чонымаш да ойышто кучылтмаш.	Ушем мутдымо кыдежан ойлончым да тудын ойыртемеже-шамычым пален моштышаш. Тыгай ойлончылаште запятой ден точко запятойым шындымаш.
31.			Ушем мутдымо кыдежан ойлончышто кок точкым шындымаш	У шинчымашым налме урок	Ушем мутдымо ойлончын ужашлаж коклаште кок точкым шындымаш. Шке гыч чонымаш да ойышто кучылтмаш.	Ушем мутдымо кыдежан ойлончым да тудын ойыртемеже-шамычым пален моштышаш. Тыгай ойлончылаште кок точкым шындымаш.
32-33.			<i>Й.Л. Сочинений.</i>	Йылме лывыртyme паша	Морально-этический темылан шкегыч текстым чонымаш.	Туныктышын ойырен налме ылышыште вашлиялтше торсыр почеш шонкалымашан сынымутан текстым чонышаш. Возымо годым тыглай ойлончо нерген пален налме шинчымашым кучылтшаш.
34.			Ушем мутдымо кыдежан ойлончышто тирем шындымаш	У шинчымашым налме урок	Ушем мутдымо ойлончын ужашлаж коклаште тирем шындымаш. Шке гыч чонымаш да ойышто кучылтмаш.	Туныктышын ойырен налме ылышыште вашлиялтше торсыр почеш шонкалымашан сынымутан текстым чонышаш.
35.			Ушем мутдымо кыдежан ойлончым иктешлымаш.	Шинчымашым тергыме урок	Ушем мутдымо кыдежан ойлончым синтаксически лончылымаш.	Правиллан келшышын ушем мутдымо кыдежан ойлончын ужашлаже-влак коклаште чарналтыш пале-шамычым шындышаш
36.			Контрольный диктант № 3.	Шинчымашым тергыме урок	Ушем мутдымо кыдежан ойлончо нерген налме шинчымашым тергымаш	Лудмо почеш текстым возышаш, тунемме теме почеш грамматический пашам шуктышаш.
37.			Йонылыш дене паша.	Шинчымашым тергыме урок	Диктантыш пуртымо йонылыш-влаклан правилым ушештарен лекташ, чын возымо навикым пенгыдемдаш.	Ойлончо-влак дене пашам ыштен, турло правил-влакым ушештараш.
38.			<i>Турло йон дене кылдалтше кыдежан ойлончо.</i>	У шинчымашым налме урок	Кыдежан ойлончо нерген умылымаш, тудын утларак кумда шонымашым каласен пуымыжо. Схемым ыштымаш, шке гыч	Турло йон дене кылдалтше кыдежан ойлончын чоналтме ойыртемым палышаш, чарналтыш палым

					чонен моштымаш	шындышаш.
39.			Турло йон дене кылдалт-ше кыдежан ойлончын ужашлаж-влак коклаште улшо кыл.	У шинчымашым налме урок	Турло йон дене кылдалтше кыдежан ойлончышто чарналтыш палым шындышаш,	
40.			Кыдежан ойлончылаште чарналтыш пале-влакым шындымаш.	Шинчымашым тергыме урок	Турло йон дене кылдалтше кыдежан ойлончышто чарналтыш палым шындышаш, нунылан схемым ыштымаш, синтаксически лончылымаш, шкегыч чонымаш, келшыше ойсем дене лудмаш, ойышто кучылтмаш.	Кыдежан ойлончыла нерген тунемме теоретический материалым палышаш, чарналтыш палым шынден моштышаш.
41.			Турло йон дене кылдалтше кыдежан ойлончым синтаксически лончылымаш.	Шинчымашым тергыме урок	Турло йон дене кылдалтше кыдежан ойлончым синтаксически лончылымаш.	Турло йон дене кылдалтше кыдежан ойлончын моло кыдежан ойлончо деч ойыртежым палышаш.
42-43.			Изложений	Йылме лывырт	Текстын темыже, тун шонымашыже, микротеме-влак. Текстлан планым чонымаш.	Текстын темыж ден тун шонымашыжым рашемдышаш; микротеме-влакым ончыктышаш; планым чонышаш; мут-влакын лексический значенийыштым умылышаш; проблемный йодыш-влак почеш шонкалышаш
44.			Вияш оян ойлончо. Диалог	У шинчымашым налме урок	Вияш оян ойлончо нерген ончыч тунеммым ушештарымаш. Чарналтыш пале-влакым шындымаш. Синтаксически лончылымаш.	Вияш ой да диалогын чоналтмышт, тыгай ойлаште чарналтыш палым шындымаш. Схемым ыштышаш. Синтаксически лончылымаш.
45.			Савырыме оян ойлончо.	У шинчымашым налме урок	Савырыме оян ойлончо нерген умылымаш, чарналтыш палым шындымаш. Вияш оян	Савырыме оян ойлончын кыдежан ойлончо улмыжым палышаш.

					ойлончым савырыме оян ойлончо дене алмаштымаш.	Савырыме оян ойлончылан схемым ыштымаш.
46.			Цитате.	У шинчымашым налме урок	Цитате нерген умылымаш. Шонымым ушандарен каласаш цитатым кучылтмаш, чарналтыш пале-влакым шындымаш. Ойышто цитатым кучылтмаш.	Шонымым ушандарен каласаш цитатым кучылтмо нерген палышаш. Шке ойышко вес енын каласымыжым пуртымо годым чарналтыш пале-влакым шынден моштымаш.
47.			Контрольный диктант № 4.	Шинчымашым тергыме урок	Вияш да савырыме оян ойлончо-влак, цитате нерген налме шинчымашым тергымаш	Лудмо почеш текстым возышаш, тунемме теме почеш грамматический пашам шуктышаш.
48.			Йонылыш дене паша.	Шинчымашым тергыме урок	Диктантыш пуртымо йонылыш-влаклан правилым ушештарен лекташ, чын возымо навыкым пенгыдемдаш.	Ойлончо-влак дене пашам ыштен, турло правил-влакым ушештараш.
49-50.			Идалык мучко тунеммым ушештарымаш.	Конференций урок	Йочан ойырен налме теме почеш выступлений.	Ойрен налме теме почеш йолташ-влак ончылно ойлен моштышаш, теоретический материал палымым ончыктышаш, шонымашым пример дене пенгыдемдышаш. Чын улмым умылтарен моштышаш.
51.			Резерв.			